

Nhà ông Năm ở vùng Cây Quáo, trong một đường phố quanh co không ăn thông qua con đường nào khác.

Trong cái ngõ cổ đó chỉ có sáu bảy cái nhà cổ theo kiểu xưa, kèo cổ gỗ, ngói âm dương. Một vài nhà cũng đã được c “tân trang” với một tỉn đúc bê-tông còn gạch màu... Điềm đ c biệt là nhà nào cũng có một chụm quanh cây kiêng và cây ăn trái. Cho nên, tuy sát vách thành phố mà th y nh ở đâu trong xa mi t v n v y ! Và th t là yên t nh.

Nhà ông Năm có nh u cây vú s a. Giêng vú s a này màu tím, ch to b ng n m tay, nh ng giòn và ng t m. Bà Năm tr ng vú s a m t th i v i nh ng cây ăn trái khác, h i m i mua nhà đ t. Sau này, vú s a l i là ngu n huê l i c a ông bà Năm, b i vì năm nào trái cũng sai qu n. B n hàng ngoài ch Bà Chi u th ng hay vào đây “mua m o c v n” khi cây v a m i tr bông...

Cây vú s a l n nh t n m g n hàng rào phía tr c, cành gi ra ngoài. Nh ng cành này l i ít trái. Có l t i vì ngoài đ ng gió nh u nên làm r ng b t bông. Đ n mùa vú s a, tr con trong xóm hay t i đó th c vú s a, nh ng chúng có xin phép đàng hoàng và không bao gi làm n. Chúng có... “t cách” nh v y là nh l i d n dò c a tr con nh ng th h tr c: “Đ ng ăn c p ! Ông Năm không a đâu. ng kêu lính b t ch t. C xin là ng cho hà. Mà cũng đ ng làm n, ng ghét l m !”. R i c nh v y, tr con th h này truy n cho tr con th h sau... vv t không bi t bao nhiêu năm, đã thành n p. Cho nên, khi vú s a chín t i là h ng ngày nghe gi ng tr con “đánh ti ng” t ngoài rào: “Đ th a ông Năm cho t i con xin vài trái vú s a, nghen”. Có khi nghe ti ng ông Năm “a” vói ra ngoài. Nh ng thông th ng, sau khi xin phép nh v y r i là chúng yên tâm th c vú s a. Và ng m hi u “ng làm thnh là ng a đó !”.

M t hôm, ăn tr m chuy n theo m y cành vú s a vào nhà ông Năm. Th i may, ng i nhà hay k p nên nó đu ng i phóng ra ngoài t u thoát. Sau l n đó, các con ông Năm đ nh c a h t m y cành gi ra ngoài, nh ng ông Năm không ch u. Ông nói: “Má t i bây tr ng m y ch c năm m i đ c nh v y. C a chi u ng. Đ đó qua mùa t i cho m y đ a nh trong xóm nó ăn, nó vui !”. R i ông gi i quy t v n đ : “S tr m vô thì t i bây kéo k m gai ch ng ch t trên đó, tí th ng nào mà dám trèo ?”. Nh v y, tr con trong xóm v n đ c ăn dài dài m i mùa vú s a.

... Tháng t 1975. Trong b u không khí h n lo n c a mi n Nam, m y đ a con ông Năm kéo h t gia đình v tá túc ở nhà ng đ cùng nghe ngóng, bàn tính. Cu i cùng là quy t đ nh di t n. Ông Năm không ch u đi.

- Tao già r i. Năm nay tám m i ch ít đâu. Đi đ ng ph i ch ng g y mà t i bây bi u tao di t n cái n i gì ? Mà cho đ u tao còn s c, tao cũng không đi đâu h t. Nhà c a đ t đai này là c a m hôi n c m t c a má t i bây và c a tao, b sao đ c. Còn m m c a má t i bây ở Gò V p, ai coi ? Thôi ! T i bây đi, đi ! Đ ng lo cho tao !

Cái loa

Tác Giả: Tỉu T
Thứ Tư, 15 Tháng 2 Năm 2012 08:37

Vy là ông Năm i vi đ a cháu gái gi ông bng ông chú. Cô này - năm nay trên ba m i, ch y có ch ng – d i quê lên giúp vi c cho ng, “coi trong coi ngoài”, t ngày bà Năm mẫn ph n, nghĩa là đã b n năm năm...

Trong lúc bên ngoài đ ng l n thiên h ch y r n r n, nh n nha nh n nháo, ông Năm v n bình th n n m trên vống đ c sách, hút thu c, u ng trà. Lâu lâu, ch ng g y ra v n sẫm soi m y ch u ki ng, b t sâu, t a nhánh. Xem r t ung dung nhàn h !

Th y cô cháu gái c “ch y ra ch y vào”, ông c i:

- M y làm cái gì mà nh gà m c đ v y, Hai ?
- r i i... Ng i ta nói Vi t C ng nó vô t i r i mà ông bi u con không lo sao đ c ?
- Lo cái gì ? Ng i ta có ch c t c, có vòng vàng, có tài s n to, có c s l n... m i s t i nó vô nó gi t nó l y. Ch ... cái th dân quèn nh tao v i m y thì có kh gì cho t i nó l y ?
- Đ mà sao con cũng h i h p quá hà !
- Cái mà m y ph i lo là coi g o n c nhà còn đ y đ không.
- Đ đ d tr m y cô chú mang l i đây đ đ y nhà. Ông v i con ăn c m y tháng m i h t !
- ! Vy là yên tâm m t ph n. B i vì mình không bi t cái v này nó kéo dài t i bao lâu đây ! “Cái v này”, mà ông Năm nói, ch kéo dài có m i hôm r i ch m đ t vào ngày 30 tháng t ...

Ti p theo đó là ki m kê – ki m kê đ th - là khai báo – khai báo cũng... đ th (bi t cũng khai, không bi t cũng khai !), là h i h p h c t p t đ ng l i ch tr ng đ n s h kh u s g o... Ông Năm c ph i ch ng g y đi v i con nh cháu nay t i t , mai t i ph ng, b a khác t i ban... vv. Ông Năm có phần nản r ng ông già r i mà c b t đi t i đi lui, thì đ c “m y ông cách m ng” gi i thích : “Ai cũng ph i h c t p h t. Không nh th thì làm sao thông su t đ c đ ng l i ch tr ng c a Đ ng và Nhà N c, làm sao th c hi n đ c quy n làm ch c a nhân dân ? Ngoài ra, s có m t th ng xuyên c a các chú các bác trong bu i h p càng làm cho b n tr chúng cháu thêm h h i ph n kh i. Các chú các bác có nh t trí không nào ?”.

M i l n đi h p, v đ n nhà là ông Năm ngã ng i lên vống, v a đong đ a v a hút thu c liên miên, không nói m t tí ng. Th y v y, m t hôm đ a cháu gái an i:

- Ai sao mình v y. Đ u tr i h t ch ph i có mình mình đâu mà ông bu n.

- Tao đâu có bu n ! Tao gi n ch đâu có bu n ! Cái gi ng gì mà ăn nói ngang nh cua, không bi t l nghĩa gì h t. Cũng may là xóm mình không có nhà nào di t n, nên t i nó không có ti p thu đ chen vô nh m y xóm ngoài m t tỉ n. Nghe nói t i nó n ào và hay dòm ngó l m. Cái ngổ c a mình còn đ y đ bà con, nh t là v n đ c yên tĩnh nh t h i x a t i gi , là mình có ph c đó !

M t bu i sáng, đang n m đ c sách, ông Năm bng nghe xào x c trên m y cành vú s a phía

Cái loa

Tác Giả: Tỉ u T

Thứ Tư, 15 Tháng 2 Năm 2012 08:37

tr c. B ki ng lão, nhìn ra, th y gió th i t ng c n. Yên tâm, ông ti p t c đ c sách, không đ ý đ n n a. Tr a đó, đang thiu thiu ng ông b ng gi t mình h t h n vì ti ng la chát chúa phát ra t m t cái loa nào đó ngay tr c nhà ông: “Chú ý ! Chú ý ! Phòng l ng th c chi u nay phân ph i rau c i. M i bà con kh n tr ng k o rau c i úng thúi chúng tôi không ch u trách nhi m !”. Ti ng trong loa phát ra nghe đ c con ráy, còn l p đi l p l i nhi u l n, làm ông Năm phát b c. Ông ch ng g y b c ra xem. Thì ra “t i nào” đã g n m t cái loa to trên m y cành vú s a ! Ông h m h c tr vô, đ u g y ch ng xu ng m t sân g ch nghe côm c p, mi ng l m b m: “Đù cha t i nó ! Quy n gì mà nó g n loa ò nhà ng i ta ? Quy n gì mà nó làm m t s yên t nh c a xóm ng i ta ?”.

Ông Năm không bi t – có đi đâu mà bi t – r ng công tác “quan tr ng hàng đ u” c a nhà c m quy n là cho g n loa đ đ a ti ng nói c a Nhà N c đ n t n... l tai c a nhân dân. Đ đ ng ai trách r ng: “Tôi không hay không bi t gì h t !”. C nhét ri t vô l tai, nhét r i nhét n a, không th nói là không... nghe ! Mà cho dù không mu n nghe, cu i cùng r i cũng ph i thu c ! Đó là m t quy lu t máy móc, nó “vô” trong óc h i nào không hay. Bi t nh v y, nên Nhà N c cho g n loa cùng kh p: hang cùng ngõ h m, ngã t ngã ba, ch búa tr ng h c... th m chí đ n b nh vi n là n i c n s yên t nh ! (Có ng i nói: chung quanh b nh vi n có b ng “C m bóp còi” đàng hoàng mà Nhà N c không tôn tr ng lu t l gì h t. Nói nh v y là sai, là “lý lu n ch a đ t yêu c u”. B ng “C m bóp còi” ch có c m b t loa nói cho dân nghe đâu ?). Tuy nhiên, có m t n i mà Nhà N c không cho g n loa: đó là nghĩa đ a. Không ph i t i vì Nhà N c bi t tôn tr ng “gi c ng ngàn thu” c a nh ng ng i quá c , mà t i vì Nhà N c sáng su t, bi t r ng có nói ó đó cũng không có... ma nào nghe ! Đ nh cao trí tu có khác !

Ch u tr n đ c m y hôm, b c mình quá, ông Năm nh t đ nh đi th a. Ông ch ng g y đi m t mình – con cháu gái b n đi h p h i đoàn gì đó.

Đ u tiên, ông đi g p ông t tr ng. Ông này đ n qua ông t phó an ninh. ở đây, sau m t lúc bàn qua tính l i (b i vì h cũng không rành cái t ch c cách m ng quá m i m này), c ba kéo nhau đ n công an ph ng. Anh này t v sành s i, gi i thích dng dài th nào là hàng ngang th nào là hàng đ c, ta t ch c có khoa h c nên theo h th ng đ c ch không theo h th ng ngang... vân vân, r i vân vân, r i vân vân. Đ cu i cùng k t lu n m t cách r t... “bài b n”:

- Đ y ! Rõ nh th đ y !
- Tôi không hi u gì h t ! Tôi ch mu n bi t bây gi anh gi i quy t cái loa c a tôi làm sao đây ?
- À ! Chuy n này không thu c đ n x lý c a tôi ! C nên đ n y ban nhân dân qu n xem. Không ! C ph i đ n y ban nhân dân ph ng tr c. Ta theo hàng đ c, ph i đi t d i lên trên. Ph i...

Ông Năm chán n n xách g y đi ra, b m c hai ông t tr ng t phó ng i ng n ng v i cái mà h g i là “v vi c quá căng” !

G i xích lô, ông Năm đi th ng lên qu n. ở đây, ng i ta ch ông đi đúng ch . M ng quá, ông thu t l i v cái loa c a ông cho ng i thanh niên ng i sau bàn vi t đ y h s (Anh này có v cán b , vì th y ng i trong văn phòng mà v n đ i nón c i xiêng xiêng gi ng nh còn đi đ i n ng !). R i ông k t:

- Nh c u gi i quy t giùm, tôi cảm n.
- Bác có làm đ n khi u n i ch a ?

Cái loa

Tác Giả: Tỉ u T

Thứ Tư, 15 Tháng 2 Năm 2012 08:37

- a ? Ph i làm đ n n a sao ?

- Coi ? Đi th a thì ph i có đ n. Ch nói kh i kh i v y l y gì mà gi i quy t ?

Nghe nh v y, ông xách g y quay ra đi th ng.

T i đó, ông ng i d i đèn r m vi t đ n. C đ i ông ch a ki n cáo ai bao gi , cho nên ông c vi t r i xé, xé r i vi t. Đ n ch ng ông đ c đ c v a ý thì đã m t g n hai ti ng đ ng h !

Sáng hôm sau, ông “vác đ n lên qu n”. Gã thanh niên hôm qua m ra đ c, chm chú. Và có v ... nghi n ng m t ng câu t ng ch hay sao mà th y đ c khá lâu. Ông Năm ch ng g y ng i ch . M t lúc sau, gã đ ng lên – v n đ i nón c i xiêng xiêng – c m lá đ n đi vào phòng trong. “Ch c là đ báo cáo cho tr ng phòng” – ông Năm nghĩ nh v y (Nh đi h p đi h i liên miên mà ng b y nghĩ và nói b ng t ng cách m ng m t cách... tr n tru, t lúc nào không hay bi t ! Cái hay c a ch đ là ch đó. “C nhai t i nhai lui cho t i nó nghe ri t là t i nó s nh p tâm th i”). Đ m i phút sau, gã tr ra v i m t ng i cán b khác đ ng tu i h n. Ông ta vui v chào ông Năm, tay c m lá đ n phe ph y nh c m qu t:

- Chào bác. Chuy n này các đ ng chí đó làm b y. R i ta s a sai th i. Bác v đi, yên tâm. H s tháo g trong ngày hôm nay cho bác.

Ông Năm cảm n, r i ra v . Ng i trên xích lô, ông nghĩ: “Ít ra, cũng có ng i bi t đi u nh v y ch ! Lâu nay mình nghĩ qu y cho h cũng t i.”

L i g n tr a, ông nghe có ti ng xe máy d u ng ng phía ngoài rào, k đó là m y càn vú s a dao đ ng m t lúc lâu r i yên. Ông vui v nói v i đ a cháu gái:

- R i ! H g r i ! M y th y không, Hai ? H cũng đ đng hoàng ch đ đ n n i.

X chi u, đ đng n m đ c sách trên vống, ông b ng gi t mình vì ti ng phát thanh chát chúa ình ình ình c a nh c ti n quân. L n này, nghe còn l n h n h i cái loa n m trên càn vú s a !

Ông v i v ch ng g y ra ngoài c ng coi là cái gì. Thì ra cái loa b y gi đã đ c g n trên tr đèn đ ng n m i phía đ i di n, mi ng loa h ng v phía nhà ông

Năm ! “Tiên t nó ! Hèn gì !”. Ông Năm h m h c tr vô thay đ r i h i h g i xích lô lên qu n.

L n này, ông đòi g p th ng ông tr ng phòng. Ông nói v i gã thanh niên ng i ngoài, mà ông đ ng đ u g y xu ng sàn g ch nghe c m c p. Đ th y ông b c mình đ n đâu !

Nghe to ti ng, ông tr ng phòng b c ra, ng c nhiên:

- H ch a g cái loa cho bác à ?

- G r i ! Mà h đ m g n i tr đèn phía bên kia đ ng thì cũng nh v y th i.

- Bác nói không đúng ! Sao cũng nh v y đ c ? H i g n loa trên cây nhà bác mà không có s đ ng ý c a bác, đó là sai, là ph m ch quy n c a bác. Tôi nh t trí đi u đó. Còn b y gi g n trên c t đèn thu c ph m vi c a Nhà N c, n m trên l i đi công c ng, là đúng ch đâu có sai.

- Đành r i. Nh ng đi u mà tôi mu n nói là tôi già r i, c n đ c yên tnh, mà cái loa nó n quá.

Tôi...

- À ! Ch này là bác hi u sai. Nhà N c đâu ph i g n loa đ làm n. Nhà N c g n loa đ h ng ngày báo cáo cho nhân dân nh ng gì Nhà N c đã làm, nh ng thành qu c a cách m ng, t ng th ng, t ng quý, nh ng đ ng l i ch tr ng c a đ ng đ ra... Bác th y không ? Quan tr ng l m ch ! Đó là trách nhi m hàng đ u c a Nhà N c đ i v i nhân dân mà bác nói là làm n sao đ c !

Cái loa

Tác Giả: Ti&# u T&

Thứ Tư, 15 Tháng 2 Năm 2012 08:37

Ông Năm không nói thêm m&# t ti&# ng, ch&# ng g&# y c&#m c&# p đi ra mà có c&# m t&# ng nh&# mình v&# a nói chuy&#n v&# i... m&# t b&# c t&# ng !

V&# nhà, ông n&# m ngã ng&# i lên v&#ng, ch&# i đ&# ng mà nh&# t&# ch&# i mình:

- Đu m&# bà nó ! N&# u bi&# t nh&# v&# y, h&# i đó tao đã đi t&# n cha nó r&# i.

T&# đó, trên cái bàn th&# p kê g&# n v&#ng đ&# đ&# trà, thu&# c, sách c&# a ông Năm, th&# y có hai c&# c bông gòn nh&# ! Và lúc nào đi h&# p đi h&# i, ông cũng c&# ý nhét vô l&# tại hai c&# c gòn b&# cho ng&# i ta th&# y ! Có ai ra đ&# u h&# i thì ông tr&# l&# i l&# n ti&# ng nh&# nói v&# i ng&# i đi&# c:

- T&# ngày tôi nghe loa phát thanh c&# a Nhà N&# c, t&# nhiên tôi b&# ... thúi l&# tại. K&# quá !